

“ไชยธนาคาร ”

ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

ข้อมูลทั่วไปของตำบล

ตำบลบางกะไชย ตามประวัติบอกเล่าต่อเนื่องกันมาว่า เดิมมีชื่อว่า “ บางกุกุ่ยชาย ” เนื่องจากเมื่อก่อนนี้มีชาวจีนอพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่ ประกอบอาชีพทำการประมง เช่นทำโป๊ะ ลากอวน และปลุกผัก ผักที่ชาวจีนเหล่านี้ปลุกมากที่สุดคือ ผักกุกุ่ยชาย เมื่อผักกุกุ่ยชายมีปริมาณมากเกินความต้องการของคนในหมู่บ้าน ก็นำไปแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของอื่นกับชุมชนหรือตำบลใกล้เคียง เหตุนี้คนจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “ บางกุกุ่ยชาย ” ต่อมาคนก็เรียกเพี้ยนเป็น “ บางกะไชย ” จนมาถึงปัจจุบัน

ตำบลบางกะไชย มีเนื้อที่โดยประมาณ 29.8 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 18,627 ไร่ มีประชากร 3,823 คน อยู่ในเขตอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ระยะทางจากท่าเทียบเรือบางกะไชยถึงอำเภอแหลมสิงห์ประมาณ 3 กิโลเมตรโดยทางเรือ เนื่องจากยังไม่มีสะพานข้ามมายังฝั่งอำเภอแหลมสิงห์ได้ (กำลังก่อสร้างสะพาน) นอกจากการเดินทางเรือที่ใช้ระยะเวลาไม่นานสู่อำเภอแหลมสิงห์ ยังสามารถเดินทางโดยรถ ซึ่งต้องต้องผ่านอำเภอท่าใหม่และอำเภอเมืองระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มติดปากแม่น้ำ มีป่าชายเลนเป็นแนวยาวประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพทำการประมง เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา ตำบลบางกะไชย แบ่งการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน มีชื่อเรียกหมู่บ้านแตกต่างกันออกไป ตามบริบทและความเป็นมาของแต่ละพื้นที่ หมู่ที่ 1 ชื่อเรียก “ บ้านเขาแหลมสิงห์ ” หมู่ที่ 2 ชื่อเรียก “ บ้านแหลมประดู่/บ้านสองพี่น้อง ” หมู่ที่ 3 ชื่อเรียก “ บ้านคลองปลาตุ๊ก ” หมู่ที่ 4,5,6, ชื่อเรียก “ บ้านบางกะไชย ” หมู่ที่ 7 ชื่อเรียก “ บ้านเรือแตก ” หมู่ที่ 8 ชื่อเรียก “ บ้านหัวเขา ” หมู่ที่ 9 ชื่อเรียก “ บ้านอ่าวหมู ”

ถึงแม้จะมีการแบ่งการปกครองออกเป็นหมู่บ้านแต่ก็มีความผูกพันกันด้วยสายสัมพันธ์ที่มีมายาวนานการช่วยเหลือเกื้อกูลกันยังมีให้เห็นตามเทศกาลงานประเพณี งานบุญ ด้วยพื้นที่เป็นทะเลติดปากแม่น้ำ มีลำคลองแยกย่อย หลายนาย รวมถึงมีป่าชายเลนที่สมบูรณ์ทำให้ไม่ต้องยุ่งยากและลำบากในการหากิน ได้กุ้ง หอย ปู ปลา ก็นำไปแลกเปลี่ยนกับพื้นที่ตอนบน อยู่กันอย่างสบาย

ปี 2525 กระแสการเลี้ยงกุ้งกุลาดำมาแรง เนื่องด้วยพื้นที่ติดทะเลและปากแม่น้ำ ทำให้บริษัทเอกชนกว้านซื้อพื้นที่เพื่อทำการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ รายได้จากการเลี้ยงกุ้งทำให้ชาวบ้านปรับเปลี่ยนพื้นที่เลี้ยงกุ้งบ้าง พื้นที่หัวไร่ปลายนา ป่าชายเลน ถูกปรับเป็นบ่อเลี้ยงกุ้ง “ สามเดือนได้ สี่เดือนได้ ก็ขยายบ่อเพิ่ม ลงอุปกรณ์เพิ่ม ใต้ง่ายใต้ง่าย ไปไหนใครก็เรียกเสีย หลงตนลืมนำโรคร้ายเข้าสู่ชุมชน บ้างคนได้บ้าน บ้างคนได้รถ ลืมวางแผนสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง สุดท้ายเหลือแต่อุปกรณ์และหนี้สินที่เกิดจากการเลี้ยง ” เม็ดเงินส่วนใหญ่ตกอยู่กับบริษัทห้างร้านขายยาร้านอาหารกุ้ง สำหรับชาวบ้านที่เป็นหนี้และมีทุนน้อย หนีไม่พ้นกับการที่ต้องพึ่งทะเล ออกหากุ้งหอยปูปลา แต่ไม่จ่ายอย่างที่คิด กุ้งหอยปูปลา กลับน้อยลง ชำร่วยยังมีเรือประมงจากนอกพื้นที่มาหากินบริเวณน่านน้ำ บางชุมชนก็เริ่มมีกระบวนการเรียนรู้จากชุมชนใกล้เคียง แก้ไขปัญหาด้วยการนำเต๋ายางไปวางในทะเลเพื่อให้เป็นที่พัก

อาศัยของปลาและป้องกันเรืออวนรุน หลายคนเริ่มเข้าหาแหล่งทุนในพื้นที่เพื่อกู้เงินมาลงทุนต่อ ด้วยการเลี้ยงปลาเก่าในบ่อดิน (บ่อเลี้ยงกุ้งเดิม) ซึ่งลดอัตราการเสี่ยงจากการขาดทุนได้บ้าง เครดิตที่ห้างร้านขายยาขายอาหารเคยมีก็หายไป แหล่งทุนในพื้นที่จึงมีความสำคัญไม่น้อยกับการที่ได้ให้ชุมชนนำมาลงทุนในประกอบอาชีพ

จากข้อมูลในระหว่างปี 2512-2548 มีกลุ่มองค์กรการเงินที่จัดตั้งเองจากแกนนำชุมชน ผู้นำทางศาสนา หน่วยงาน รวมถึงกองทุนหมู่บ้านที่รัฐได้สนับสนุน

ปี 2512 การจัดตั้งกลุ่มชาวนาดำบลบางกะไชยโดยการออกหาสมาชิกตามบ้าน โดยชาวบ้านตอนนั้นยังทำนาข้าว ปลูกกก เป็นอาชีพหลัก ส่วนมากทำนากันเกือบทุกครัวเรือน คนที่ไม่มีที่นาเป็นของตนเองก็รับจ้างทำนา แกนนำในการจัดตั้งกลุ่มชาวนา คือนายสงวน เจริญจิตต์ ได้จัดตั้งกลุ่มฯขึ้นในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงรวม 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 6 , 7 และ 8

ปี 2539- ปี 2543 หน่วยงานรัฐโดยพัฒนาชุมชน จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 7 กลุ่มใน 6 หมู่บ้าน

ปี 2541 (5 กันยายน 41) พระอาจารย์มนัส ขันติธรรมโม เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ทอง เป็นผู้มาประสานงานกับ พระครูเกษมคุณากร เจ้าอาวาสวัดบางกะไชย ขอเปิดกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่วัดบางกะไชย เพื่อประโยชน์ของคนในตำบลบางกะไชย พระครูเกษมคุณากร ก็เห็นด้วย จึงเกิดกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดบางกะไชยขึ้น มีสมาชิกครอบคลุม ทั้งตำบล

ปี 2544 จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านตามนโยบายของรัฐ 9 หมู่บ้าน

จากกองทุนที่หลากหลาย การจัดการบริหารก็หลากหลาย กติกาของแต่ละกองทุนก็แตกต่างกันออกไป โดยส่วนใหญ่สมาชิก 1คนเป็นสมาชิกมากกว่า 1 กองทุนบางรายเป็นสมาชิกถึง 5 กองทุนใหญ่มุ่งเน้นการออมและให้การสนับสนุนสมาชิกกู้เงินไปประกอบอาชีพ การจัดสรรผลประโยชน์แตกต่างกันไปตามการเติบโตของกองทุน การเข้าหาแหล่งทุนในพื้นที่หลังจากเกิดวิกฤติทุ่งกุลาลำเจ็ดยังมีมากขึ้น การหมุนหนี้จึงเป็นเทคนิคของสมาชิกที่สังกัดอยู่หลายองค์กร

หลังจากเกิดกองทุนไม่นานแนวความคิดในการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านถูกพูดคุยกันในวงกว้าง รวมถึงข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ได้ตกมาถึงชุมชน กำนันมนัส ชาวไชย โดยตำแหน่ง รวมถึงการมีตำแหน่งในกลุ่มองค์กรการเงินอีกหลายตำแหน่ง ซึ่งไม่ผิดกับผู้นำคนอื่นๆ ที่เรียกกันได้ว่า สวมหมวกหลายใบ มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันหลายครั้งในการหาแนวทางการจัดตั้งสถาบันการเงิน รวมถึงการศึกษารูปแบบของการจัดตั้งสถาบันการเงินของตำบลบางสระเก้าซึ่งเกิดขึ้นมาก่อนหน้า...ที่สุด สถาบันการเงินชุมชนตำบลบางกะไชยจึงเกิดขึ้นในนาม “ ไชยธนาคาร ”

เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2549 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน ได้มีมติให้ร่วมกันก่อตั้งสถาบันการเงินชุมชนขึ้น โดยมีธนาคาร ธกส. และธนาคารบางสระเก้า ช่วยเป็นที่เลี้ยง โดยมีมติให้ใช้ชื่อว่า “ สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาคาร (สชช.) มีวิสัยทัศน์ หรือคำขวัญว่า “ เสริมสร้างเศรษฐกิจ พิชิตความยากจน ” เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติ 60 ปีครองราชย์ มีพิธีเปิดเป็นทางการ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2549 ที่ทำการตั้งอยู่ที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไชย ปัจจุบันมีสมาชิก 618 คน มีทุนหมุนเวียน 2.2 ล้านบาท

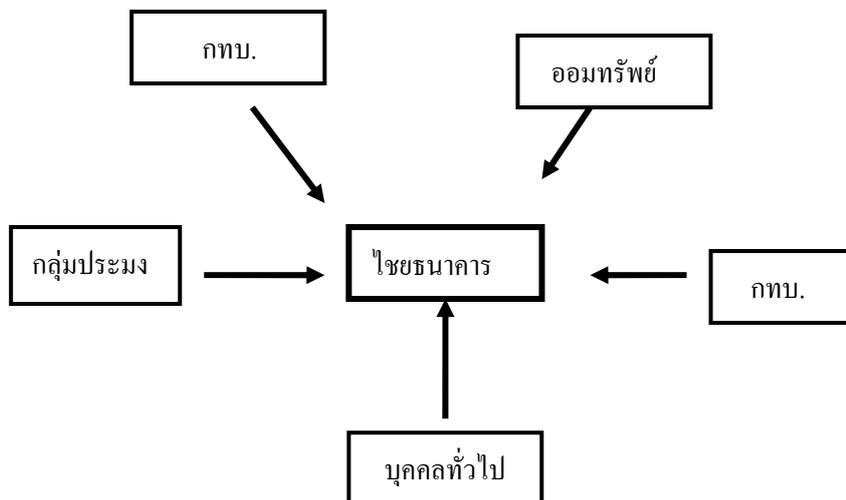
มี นายมนัส ชาวไชย กำนันตำบลบางกะไชย เป็นผู้อำนวยการ และนายนิยม พงษ์พานิช เป็นประธานกรรมการ และมีประธานกองทุนทุกหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการ

ลักษณะการดำเนินงาน

คณะกรรมการทำงานมาจากกลุ่มและกองทุนผู้ถือหุ้นกลุ่มและกองทุนละ 2 คน ปัจจุบันมีกรรมการ 22 คน ระดมเงินทุนจากกลุ่มและกองทุนและประชาชนที่สนใจจากการซื้อหุ้น หุ้นละ 100 บาท มีวันเปิดทำการ คือ ทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 09.30 - 14.30 น. กิจกรรมมีการฝากเงินและกู้เงิน โดยมีคณะกรรมการเป็นพนักงาน ประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง กฎระเบียบยังมีการปรับและพัฒนาพร้อมกับการเรียนรู้ไปด้วยกัน เปิดกว้างกลุ่มองค์กรการเงินมาเรียนรู้ร่วมกันการเงิน

ประเภทของการให้กู้ยืม รายกลุ่มที่ถือหุ้นไม่เกิน 700,000 บาท รายบุคคลใช้หลักค้ำประกัน กู้ได้ครั้งหนึ่งของหลักทรัพย์ หรือไม่เกิน 10,000 บาทสำหรับให้บุคคลเป็นผู้ค้ำ อัตราดอกเบี้ย 12 บาท/ปี

ลักษณะการบูรณาการทุน

* กองทุนหมู่บ้าน (กทบ.) 9 กองทุน

ลักษณะการทำงานร่วมกับหน่วยงาน อปท.

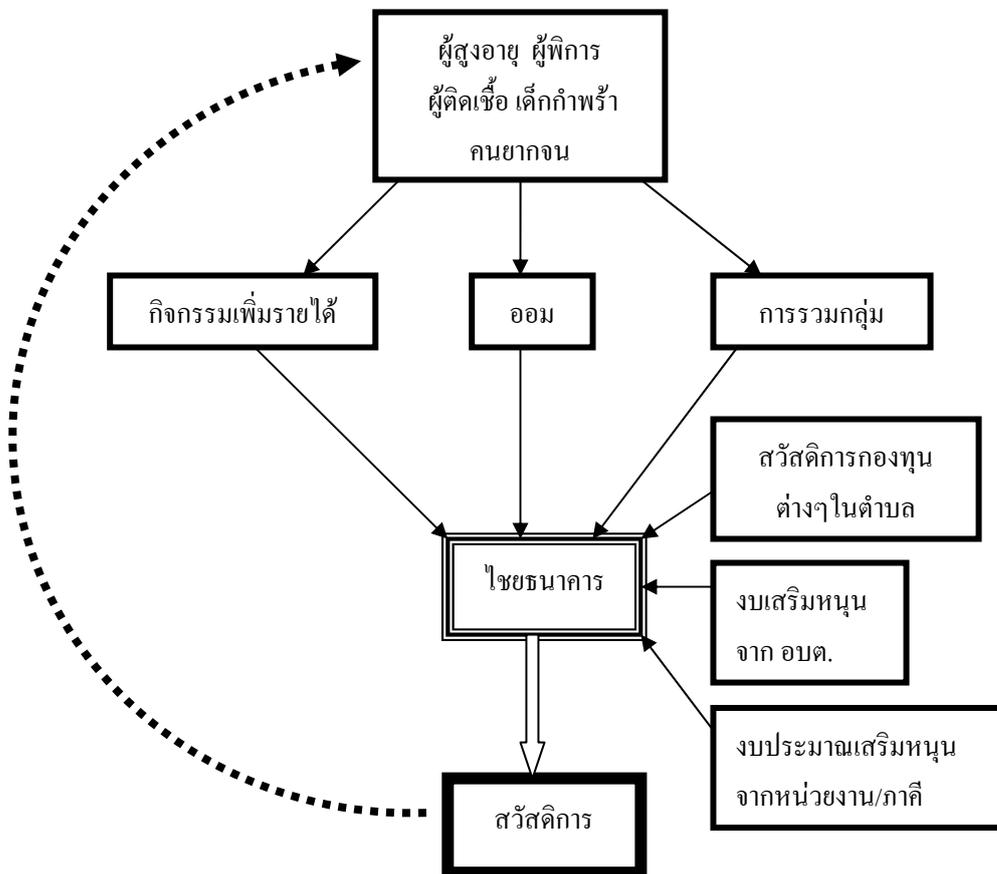
เนื่องจากสถาบันการเงินไชยธนาคาร ขอใช้สถานที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นสถานที่ดำเนินการ จึงมีการเชื่อมโยงงานด้านข้อมูลด้านการเงินพร้อมกับโอนเงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุและผู้พิการผ่านสถาบันการเงินเพื่อสะดวกในการเดินทางไปถอนเงินจากภายนอกซึ่งมีระยะทาง 20 กว่ากิโลเมตร ข้อดีที่ค้นพบผู้สูงอายุบางคนถอนเงินไปใช้ในความจำเป็นเท่านั้น (มีเงินติดบัญชี)

ลักษณะการทำงานร่วมกับหน่วยงาน วิชาการ

มีนาคม 2550 สำนักงานส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ 3 (สสว.) ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนา รูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน

กรณีศึกษาอำเภอแหลมสิงห์ สถาบันการเงินไชยชนาคารได้เข้าร่วมเรียนรู้ค้นหาผู้ยากไร้ และได้รูปแบบในการจัดสวัสดิการให้กับชุมชน

รูปแบบการดูแลผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาสของตำบล

จากการศึกษาวิจัยจึงได้รูปแบบของการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมและยั่งยืนของชุมชน คณะทำงานได้เสนอโครงการนำร่อง จัดสวัสดิการชุมชนเพื่อพัฒนาชีวิตผู้ยากจน (ส่งเสริมอาชีพเลี้ยง ปู เลี้ยงปลา) อยู่ระหว่างการดำเนินการ

ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจากการเริ่มต้นของการก่อตั้ง การทำงานยังไม่เป็นระบบ รายได้จากการบริหารยังมีน้อย คณะทำงานทุกคนต้องตั้งใจทำงานด้วยความอดทน

ผู้ประสานงาน : กำนัน มนัส ชาวไชย 32 หมู่ 3 ตำบลบางกะไชย
อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี 22120
โทร. 086-1382211